

**OBJASNIENIE PROGRAMU
POLSKIEJ PARTYI
SOCYALISTYCZNEJ**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649145799

Objasnienie programu Polskiej Partii Socjalistycznej by A. Wronski

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

A. WRONSKI

**OBJASNIENIE PROGRAMU
POLSKIEJ PARTYI
SOCYALISTYCZNEJ**

WYDAWNICTWO POLSKIEJ PARTII SOCYALISTYCZNEJ

OBJAŚNIENIE PROGRAMU POLSKIEJ PARTII SOCYALISTYCZNEJ

NAPISAŁ

A. WROŃSKI.

WYDANIE DRUGIE UZUPEŁNIONE.

KRAKÓW 1913. — ODBITO CZCIONKAMI DRUKARNI LUDOWEJ.
NAKLADEM RED. „PRZEDŚWITU“ I WYDAWNICTWA „ŻYCIE“.

TREŚĆ.

	Str.
Program Polskiej Partji Socjalistycznej	5
Określenie pojęcia programu	13
I. Gospodarka kapitalistyczna	17
1. Koncentracja kapitału i jej skutki	17
2. Wzrost proletariatu	21
3. Upadek drobnego przemysłu i drobnego handlu	23
4. Kryzysy	24
5. Związki fabrykantów	28
II. Dążenia socjalistyczne	30
6. Konieczność zniesienia kapitalizmu	30
7. Wspólność interesów proletariatu miejskiego i ludu wiejskiego	33
8. Socjalizm, jako wynik potrzeb całej ludzkości	39
9. Łączność walki ekonomicznej z walką polityczną	43
10. Potrzeba demokratyzacji	45
11. Potrzeba niepodległości	46
III. Zadania P. P. S.	55
12. Ogólne zadania partii	55
13. Zadania partii w epoce, poprzedzającej uzyskanie niepodległości	58
14. Solidarność z proletariatem całego państwa	64
15. Trójzaborowa solidarność proletariatu polskiego	66
16. Solidarność międzynarodowa	72
IV. Program minimum P. P. S.	76
17. Użyteczność reform, wymienionych w programie minimum	76
18. Żądania polityczne	80
19. Ochrona pracy	142
20. Monopolizowanie przez państwo środków wytwarzania i komunikacji	176
V. Program rolny P. P. S.	185

Program Polskiej Partii Socjalistycznej.

1. Polska Partia Socjalistyczna jest wyrazicielką potrzeb i ideałów klasy robotniczej w Polsce i organizacją polityczną tej klasy. Polska Partia Socjalistyczna dąży do wyzwolenia całego ludu z więzów niewoli ekonomicznej, politycznej i narodowej.

W imię tego wyzwolenia Polska Partia Socjalistyczna stawia sobie za cel: zasadnicze przekształcenie ustroju społecznego, oparcie społeczeństwa na nowych, **socjalistycznych** podstawach. W dziedzinie ekonomicznej cel ten oznacza: przejście środków wytwarzania i komunikacji (ziemi, kopalni, fabryk, kolei i t. p.) na własność wspólną, społeczną; celową i świadomą kontrolę ogółu pracującego nad całym życiem gospodarczym dla powszechnego dobra; zniesienie pracy najemnej i wszelkiego wyzysku. W dziedzinie politycznej: zaprowadzenie niepodległej republiki polskiej, całkowicie i wszechstronnie demokratycznej; przekształcenie państwa z narzędzia ucisku w rzeczywisty organ woli zbiorowej; zdobycie przez klasę robotniczą władzy w państwie. Wreszcie w dziedzinie narodowej: zniesienie wszelkiego ucisku narodowego, zjednoczenie Polski.

Wszystkie te cele wynikają z samej istoty socjalizmu i są tylko różnymi przejawami materialnych i duchowych interesów klasy robotniczej w Polsce w ścisłym ich związku z ogólnym rozwojem ekonomiczno-społecznym (str. 55).

2. Współczesna gospodarka kapitalistyczna doprowadziła wytwórczość pracy do olbrzymich rozmiarów. Wskutek tego możliwym się stało zapewnienie dobrobytu wszystkim bez wyjątku członkom społeczeństwa; możliwym zapewnienie im wczasów i środków, potrzebnych do kształcenia się, do szlachetnej rozrywki, do czynnego udziału w życiu społeczno-politycznym (str. 17).

3. Ale gospodarka kapitalistyczna, opierając się na wyzysku

pracy najemnej, lwią część owoców pracy oddaje właścicielom środków wytwarzania, wydzierając je robotnikom (str. 19).

4. W miarę rozwoju kapitalizmu rosną zastępy robotników. Proletaryat, klasa robotników najemnych, staje się coraz liczniejszy i bezwzględnie i w stosunku do innych klas (str. 21).

5. Pomnażając szeregi proletaryatu, rozwój przemysłowy społeczeństwa nowożytnego prowadzi jednocześnie do wzrostu i ześrodkowania wielkiego kapitału w przemyśle, komunikacji i handlu. Coraz większe masy proletaryatu skupiają się w wielkich miastach i zakładach i zbiorową siłą swych mięśni i mózgów uprawiają w ruch maszyneryę życia gospodarczego (str. 22).

6. Drobny przemysł, drobny handel, w przeważającej większości wypadków albo ginie pod obuchem wielkiego kapitału, albo wlecze ciężki, smutny żywot borykania się z niedostatkiem i niepewnością jutra, albo wreszcie uzależniony jest całkowicie od wielkiego kapitału. Nawet poza klasą robotniczą wielki kapitał tworzy dla szerokich warstw warunki zależności, niedostatku, niepewności bytu (str. 23).

7. Od czasu do czasu społeczeństwo kapitalistyczne, wogóle tak pełne sprzeczności, nawiedzają ciężkie przesilenia: kryzysy. Ogromna staje się wtedy armia bezrobotnych; cały niemal ogół społeczeństwa cierpi. Kryzysy, wypływające z bezładu gospodarki kapitalistycznej, świadczą dobitnie, jak gospodarka ta marnuje środki i ludzi (str. 24).

8. Niemniejszą klęską dla klasy robotniczej i dla całego społeczeństwa jest coraz bardziej rozwieleniona gospodarka związków fabrykantów, głodzących robotników lokautami (str. 28).

9. Ale w społeczeństwie rosną coraz bardziej siły, niosące wyzwolenie. Klasa robotnicza, coraz liczniejsza i świadomsza, staje na czele warstw upośledzonych. Z warunków jej życia i pracy wypływa to poczucie siły zbiorowej, którem proletaryat przejmując się coraz bardziej. Jednocześnie proletaryat uświadamia sobie sprzeczność między swoją formalną, prawną wolnością w stosunku do kapitalistów a rzeczywistą zależnością od nich, między nędzą swego życia a wysoką wydajnością swej pracy, między swoją żądzą wiedzy i rozwoju duchowego a tem, co mu pod tym względem daje społeczeństwo kapitalistyczne.

Klasa robotnicza występuje do walki z kapitalizmem. Walka ta wzmacnia się coraz bardziej. Droga walki zorganizowanej i świadomej proletaryat zdąża do swego celu: zniesienia kapitalizmu, zaprowadzenia własności społecznej (str. 30).

10. W tym pochodzie klasa robotnicza miejska spotkać się musi z ludem pracującym i wyzyskiwanym na wsi (str. 33).

11. Do stosunków wiejskich kapitalizm wtargnął z niemieńszą siłą jak do przemysłu, aczkolwiek w odmiennych pod wielu względami formach. Wielka własność wyzyskuje do ostatnich granic pracę włościanstwa bezrolnego — ekonomicznie i społecznie w stokroć gorszym będącego położeniu od proletariatu miejskiego. Rośnie rzesza chłopów małorolnych, którym podatki i procenty lichwiarskie odbierają większą część plonów pracy, a brak wiedzy i środków technicznych, potrzebnych do racjonalnego prowadzenia gospodarstwa, nie pozwala na powiększenie wydajności gruntu. Zarówno więc bezrolni, jak i małorolni włościanie — a oni razem stanowią większość ludności wiejskiej — mają najżywotniejszy interes w tem, żeby ziemia z rąk obszarników przeszła do rąk ludu pracującego. Przejście to może zapewnić trwały dobrobyt ludności wiejskiej i zabezpieczyć interesy ogółu tylko pod postacią uspołecznienia ziemi (str. 34).

12. Obronę od wszelkiego rodzaju wyzysku włościanin znajdzie tylko w partyi socjalistycznej. Jedynie wspólnie z klasą robotniczą miejską obali panowanie kapitału i wielkiej własności ziemskiej (str. 38).

13. Polska Partya Socjalistyczna, organizując walkę klasy robotniczej i nadając walce tej świadomy, jednolity i celowy kierunek, walczy nie o przywileje klasowe, lecz o zniesienie panowania klasowego. Walczy o równe prawa i obowiązki dla wszystkich bez różnicy płci i pochodzenia. Zwycięstwo socjalizmu oznacza wyzwolenie nie tylko proletariatu, ale całej ludzkości cierpiącej z winy dzisiejszych stosunków społecznych (str. 39).

14. Walka społeczna klasy robotniczej ściśle się łączy z walką polityczną. Zarówno codzienna walka klasy robotniczej, jak i dążenie do ogólnych celów socjalistycznych, wymagają nieustannej, niezmordowanej akcji politycznej. Klasa robotnicza nie może z pełnym skutkiem i w szerokich rozmiarach prowadzić walki ekonomicznej, ani rozwijać swej organizacyi bez praw i wolności politycznych. Nie może oddać środków wytwarzania na własność społeczną, zanim nie obejmie władzy politycznej (str. 43).

15. W tym samym kierunku — walki o prawa i wolności polityczne, o republikę demokratyczną — popycha klasę robotniczą rosnące w niej coraz bardziej poczucie godności ludzkiej

i obywatelskiej, głód wiedzy, pragnienie dostępu do skarbów kultury, co z demokratyzacją życia politycznego ściśle się wiąże (str. 45).

16. Rzeczywista, wszechstronna demokratyzacja niemożliwa jest przy zależności od obcego państwa. Podległość obcemu państwu tamuje prawidłowy rozwój społeczny, szkodzi interesom kultury narodowej, naraża kraj i lud na spotęgowany wyzysk i ucisk ze strony tego państwa. Tylko w wolnym, niepodległym kraju klasa robotnicza może się rozwinąć swobodnie, objawić całą swą potęgę, urzeczywistnić w pełni demokratyzację urządzeń państwowych i przeprowadzić swoje cele socjalistyczne (str. 46).

17. Dlatego też Polska Partya Socjalistyczna, stawiając sobie za cel republikę demokratyczną, łączy ten cel z niepodległością, walczy o niepodległą Republikę Demokratyczną (str. 54).

18. Dopóki stan sił klasy robotniczej oraz ogólna sytuacja polityczna nie pozwalają w danym czasie na pełne urzeczywistnienie niepodległości, czy to całej Polski, czy też ziem polskich zaboru rosyjskiego — Polska Partya Socjalistyczna walczy o ustrój, jak najbardziej do niepodległości zbliżony. Gdy chodzi o wewnętrzne jeno przekształcenie państwa rosyjskiego, Polska Partya Socjalistyczna dąży do zdobycia dla kraju naszego jak największych wolności i praw politycznych na następujących zasadach: 1) ustrój wewnętrzny kraju określi odrębna Konstytuanta w Warszawie; 2) kraj nasz mieć będzie własny parlament z pełnią władzy prawodawczej i własną władzę wykonawczą (ministryum), od parlamentu tego zależną i przed nim odpowiedzialną. W stosunku do państwa rosyjskiego Polska Partya Socjalistyczna czynnie popiera jego demokratyzację, specjalnie zaś w stosunku do narodów i krajów przez carat uciemnionych (Litwy, Rusi, Łotwy, Kaukazu i t. d.) jak najdalej idącą decentralizację (str. 58).

19. W walce z caratem Polska Partya Socjalistyczna, jako przedstawicielka świadomego ludu pracującego Polski, łączy swoje wysiłki z akcją rewolucyjną socjalistycznego proletariatu w całym państwie. Łączność tę Polska Partya Socjalistyczna uznaje za niezbędny warunek zwycięstwa rewolucyi (str. 64).

20. Do rewolucyi tej Polska Partya Socjalistyczna stara się wnieść ze swej strony energię, płynącą z poczucia, że toczy się bój z caratem — jako z despotyzmem i jako z zaborczą, najezdniczą potęgą, ciężącą jak klątwa nad dążącymi do wyzwolenia ludami (str. 65).